Socialförsäkringsutskottets betänkande

1983/84:29

om ändring i lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap (prop. 1983/84:156)

Propositionen

I proposition 1983/84:156 har regeringen (arbetsmarknadsdepartementet) föreslagit riksdagen att anta det inom arbetsmarknadsdepartementet upprättade förslaget till lag om ändring i lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap.

Lagförslaget innebär att handläggningen av anmälningsärenden om förvärv av svenskt medborgarskap för icke-nordiska medborgare förs över från länsstyrelserna till statens invandrarverk.

Lagförslaget återfinns i bilaga till betänkandet.

Motion väckt under den allmänna motionstiden 1983/84

I motion 1983/84:535 av Olle Aulin m. fl. (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om krav på minimikunskaper i svenska för invandrare som önskar erhålla svenskt medborgarskap.

Utskottet

Ärenden som rör förvärv av svenskt medborgarskap efter anmälan handläggs nu med ett undantag av länsstyrelserna.

I propositionen föreslås att anmälningsärenden som avser icke-nordiska medborgare förs över till statens invandrarverk. Skälen till förslaget är bl. a. att en centralisering av ärendena till invandrarverket skulle främja en enhetligare praxis och vidare leda till en enhetligare ordning i fråga om underrättelser till resp. utländsk beskickning i Stockholm om beslut att tillerkänna utlänning svenskt medborgarskap. Dessutom medför den föreslagna förändringen en viss besparing för länsstyrelsernas del, och med hänsyn till att någon resursförstärkning hos invandrarverket inte är erforderlig innebär förslaget totalt sett något minskade kostnader.

Propositionens förslag har inte föranlett något motionsyrkande och utskottet biträder förslaget.

Utskottet behandlar i detta sammanhang även den under den allmänna motionstiden väckta motionen 1983/84:535 av Olle Aulin m. fl. I motionen anförs att det som huvudregel vid förvärv av svenskt medborgarskap för invandrare bör krävas att invandrarna skall kunna förstå och göra sig

förstådda på svenska språket. Om särskilda skäl föreligger bör dock dispens kunna meddelas. Motionärerna begär ett tillkännagivande om vad som anförts om krav på minimikunskaper i svenska för invandrare som önskar erhålla svenskt medborgarskap.

Utskottet har tidigare under innevarande riksmöte avstyrkt ett motionsyrkande av samma innebörd som det nu aktuella. I sitt av riksdagen godkända betänkande SfU 1983/84:5 anförde utskottet därvid att barn som invandrar till Sverige ofta lär sig svenska snabbt medan föräldrarna, och då särskilt de hemarbetande kvinnorna, kanske aldrig gör det. Vidare kan personer som invandrar vid hög ålder kanske ha stora svårigheter att lära sig svenska. Mot denna bakgrund var det enligt utskottets mening varken rimligt eller möjligt att ställa krav på kunskaper i svenska språket som en förutsättning för rätt till svenskt medborgarskap.

Utskottet anser att riksdagen bör vidhålla denna inställning i frågan och avstyrker följaktligen bifall till motion 535.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *handläggningen av anmälningsärenden om förvärv av svenskt medborgarskap för icke-nordiska medborgare*
   att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:156 antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap,
2. beträffande *krav på minimikunskaper i svenska för invandrare som söker svenskt medborgarskap*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:535.

Stockholm den 8 maj 1984

På socialförsäkringsutskottets vägnar
SVEN ASPLING

Närvarande: Sven Aspling (s), Nils Carlshamre (m), Elis Andersson (c), Börje Nilsson (s), Allan Åkerlind (m), Ralf Lindström (s), Lars-Åke Larsson (s), Gullan Lindblad (m), Karin Israelsson (c), Ulla Johansson (s), Lena Öhrsvik (s), Gunhild Bolander (c), Margó Ingvardsson (vpk), Barbro Nilsson i Visby (m) och Ingegerd Elm (s).

Bilaga

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1950: 382) om svenskt medborgarskap

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1950: 382) om svenskt medborgarskap[1]

dels att i 8, 9, 9 a, 12 och 14 a §§ orden "den centrala utlänningsmyndigheten" skall bytas ut mot "statens invandrarverk",

dels att 2 a, 3, 4, 6, 7 a och 11 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 a §	
Har barn ej förvärvat svenskt medborgarskap enligt 1 eller 2 § men är barnets fader sedan tiden för barnets födelse svensk medborgare och har han genom slutligt avgörande av svensk domstol fått vårdnaden om barnet ensam eller gemensamt med barnets moder, förvärvar barnet svenskt medborgarskap genom att fadern eller, vid gemensam vårdnad, föräldrarna hos *länsstyrelsen i det län, där barnet är kyrkobokfört*, skriftligen anmäler sin önskan om detta innan barnet fyllt aderton år. *Har barnet ej hemvist i Sverige, sker anmälan hos den centrala utlänningsmyndigheten.* Har barnet fyllt femton år, fordras barnets samtycke.	Har barn ej förvärvat svenskt medborgarskap enligt 1 eller 2 § men är barnets fader sedan tiden för barnets födelse svensk medborgare och har han genom slutligt avgörande av svensk domstol fått vårdnaden om barnet ensam eller gemensamt med barnets moder, förvärvar barnet svenskt medborgarskap genom att fadern eller, vid gemensam vårdnad, föräldrarna hos *den myndighet som anges i 11 § första stycket* skriftligen anmäler sin önskan om detta innan barnet fyllt aderton år. Har barnet fyllt femton år, fordras barnets samtycke.
3 §	
Utlänning, som oavbrutet haft *sin* hemvist i riket från det han fyllt sexton år och dessutom tidigare haft sitt hemvist här under sammanlagt minst fem år, förvärvar svenskt medborgarskap genom att, efter det han fyllt tjuguett år men innan han fyllt tjugutre år, hos *länsstyrelsen i det län där han är kyrkobokförd* skriftligen anmäla sin önskan att bliva svensk medborgare. Den som icke är medborgare i någon stat eller styrker, att han skulle förlora sitt utländska medborgarskap genom att förvärva svenskt medborgarskap, må dock göra sådan anmälan redan då han fyllt	Utlänning, som oavbrutet haft *sitt* hemvist i riket från det han fyllt sexton år och dessutom tidigare haft sitt hemvist här under sammanlagt minst fem år, förvärvar svenskt medborgarskap genom att, efter det han fyllt tjuguett år men innan han fyllt tjugutre år, hos *den myndighet som anges i 11 § första stycket* skriftligen anmäla sin önskan att bliva svensk medborgare. Den som icke är medborgare i någon stat eller styrker, att han skulle förlora sitt utländska medborgarskap genom att förvärva svenskt medborgarskap, må dock göra sådan anmälan redan då han fyllt

[1] Lagen omtryckt 1979: 139.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
aderton år, om han vid tiden för anmälan har sitt hemvist i riket sedan fem år och dessutom tidigare haft sitt hemvist här under sammanlagt minst fem år.	aderton år, om han vid tiden för anmälan har sitt hemvist i riket sedan fem år och dessutom tidigare haft sitt hemvist här under sammanlagt minst fem år.

Då riket är i krig, äger vad i första stycket är stadgat icke tillämpning å den som är medborgare i fientlig stat eller som där ägt medborgarskap men förlorat det utan att förvärva medborgarskap i annan stat.

4 §

Har någon, som vid födelsen blivit svensk och oavbrutet haft sitt hemvist här i riket intill aderton års ålder, förlorat sitt svenska medborgarskap, återvinner han, om han sedan två år har hemvist i riket; medborgarskapet genom att hos *länsstyrelsen i det län där han är kyrkobokförd* skriftligen anmäla sin önskan härom. Den som är utländsk medborgare återvinner dock icke svenskt medborgarskap, med mindre han styrker, att han därigenom skulle förlora det utländska medborgarskapet.	Har någon, som vid födelsen blivit svensk *medborgare* och oavbrutet haft sitt hemvist här i riket intill aderton års ålder, förlorat sitt svenska medborgarskap, återvinner han, om han sedan två år har hemvist i riket, medborgarskapet genom att hos *den myndighet som anges i 11 § första stycket* skriftligen anmäla sin önskan härom. Den som är utländsk medborgare återvinner dock icke svenskt medborgarskap, med mindre han styrker, att han därigenom skulle förlora det utländska medborgarskapet.

6 §

Utlänning, som 1. fyllt aderton år, 2. sedan fem år eller, i fråga om dansk, finländsk, isländsk eller norsk medborgare, sedan två år har hemvist här i riket; samt 3. fört en hederlig vandel, kan på ansökan upptagas till svensk medborgare (naturaliseras). Fråga om naturalisation prövas av *den centrala utlänningsmyndighet som avses i 3 § utlänningslagen den 30 april 1954 (193).*	Utlänning, som 1. fyllt aderton år, 2. sedan fem år eller, i fråga om dansk, finländsk, isländsk eller norsk medborgare, sedan två år har hemvist här i riket; samt 3. fört en hederlig vandel, kan på ansökan upptagas till svensk medborgare (naturaliseras). Fråga om naturalisation prövas av *statens invandrarverk.*
Finnes det medföra gagn för riket att sökanden upptages till svensk medborgare eller har sökanden förut ägt svenskt medborgarskap eller är sökanden gift med svensk medborgare eller föreligga eljest med hänsyn till sökandens förhållanden särskilda skäl för dennes upptagande till svensk medborgare, må naturalisation beviljas, även om de i första stycket stadgade villkoren icke äro uppfyllda.	Finnes det medföra gagn för riket att sökanden upptages till svensk medborgare eller har sökanden förut ägt svenskt medborgarskap eller är sökanden gift med svensk medborgare eller föreligga eljest med hänsyn till sökandens förhållanden särskilda skäl för dennes upptagande till svensk medborgare, må naturalisation beviljas, även om de i första stycket stadgade villkoren icke äro uppfyllda.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Förlorar sökande, som har utländskt medborgarskap, ej detta i och med sin naturalisation utan fordras härför medgivande av den utländska statens regering eller annan myndighet, må som villkor för medborgarskapets förvärvande stadgas, att sökanden inför *den centrala utlänningsmyndigheten* inom viss tid styrker att dylikt medgivande lämnats.	Förlorar sökande, som har utländskt medborgarskap, ej detta i och med sin naturalisation utan fordras härför medgivande av den utländska statens regering eller annan myndighet, må som villkor för medborgarskapets förvärvande stadgas, att sökanden inför *statens invandrarverk* inom viss tid styrker att dylikt medgivande lämnats.
Då utlänning enligt denna paragraf upptages till svensk medborgare, bestämmer *den centrala utlänningsmyndigheten*, huruvida naturalisationen skall omfatta även sökandens ogifta barn under aderton år.	Då utlänning enligt denna paragraf upptages till svensk medborgare, bestämmer *statens invandrarverk*, huruvida naturalisationen skall omfatta även sökandens ogifta barn under aderton år.

7 a §

Bestämmelserna i andra och tredje styckena tillämpas i fråga om stat med vilken Sverige har ingått avtal om detta.

Svensk medborgare, som genom fadern eller modern från födelsen förvärvat medborgarskap även i fördragsslutande stat, förlorar det svenska medborgarskapet då han uppnår en i avtalet angiven ålder, som ej får understiga nitton och ej överstiga tjugutvå år, om han sedan minst fem år har sitt hemvist i den andra staten.

I fall som avses i andra stycket tillämpas reglerna i 8 § andra stycket, om ej annat anges i avtalet.

Den som enligt andra stycket förlorat svenskt medborgarskap och därefter oavbrutet varit medborgare i fördragsslutande stat som där anges, återvinner svenskt medborgarskap genom att, efter det han tagit hemvist här i riket, hos *länsstyrelsen i det län där han är kyrkobokförd* skriftligen anmäla sin önskan om detta. Vid sådant förvärv av medborgarskap skall reglerna i 4 § sista meningen och 5 § tillämpas.	Den som enligt andra stycket förlorat svenskt medborgarskap och därefter oavbrutet varit medborgare i fördragsslutande stat som där anges, återvinner svenskt medborgarskap genom att, efter det han tagit hemvist här i riket, hos *den myndighet som anges i 11 § första stycket* skriftligen anmäla sin önskan om detta. Vid sådant förvärv av medborgarskap skall reglerna i 4 § sista meningen och 5 § tillämpas.

11 §

När någon gör anmälan enligt 2 a, 3, 4, 7 a eller 10 §, åligger det länsstyrelsen att meddela beslut, huruvida på grund av anmälningen svenskt medborgarskap förvärvats eller ej. Motsvarande gäller i fråga	*Anmälan enligt 2 a, 3, 4 eller 7 a § skall göras hos statens invandrarverk. Är utlänningen medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge skall anmälan dock göras hos länsstyrelsen i det*

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
om den centrala utlänningsmyndigheten, när anmälan enligt 2 a § sker hos myndigheten.	*län där han är kyrkobokförd. Det åligger den myndighet till vilken anmälningen sålunda eller enligt 10 § görs att meddela beslut huruvida på grund av anmälan svenskt medborgarskap förvärvats eller ej.*

Vill någon erhålla förklaring att han är svensk medborgare, må han göra ansökan därom hos regeringen, som efter regeringsrättens hörande äger meddela sådan förklaring; dock må härvid icke prövas fråga som avses i första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985.

Har före ikraftträdandet anmälan enligt 2 a §, 3 eller 4 § gjorts hos en länsstyrelse, tillämpas äldre bestämmelser.